

1. ÚVOD

Přestože lidské kosterní pozůstatky patří k běžným archeologickým nálezům, jejich využívání jako archeologického pramene je dosud stále poměrně vzácné. Prohlubující se zájem archeologů i sociokulturních antropologů o poznání pohřebního ritu však dává v budoucnu tušit rostoucí zájem archeologické komunity také o tuto oblast, která byla až dosud pouze doménou soudní medicíny. Na význam poznatků soudního lékařství pro interpretaci archeologických nálezů ovšem poukazovali již dříve někteří soudní lékaři, např. S. BERG (1982).

Intenzivní spolupráce soudních antropologů a lékařů s archeology a historiky se v současnosti rozvíjí také při zpracování a interpretaci hromadných nálezů lidských pozůstatků, především z období 2. světové války (GANSWINDT et al. 2003). Na území bývalého Československa byly obdobné kostrové nálezy konzultovány pouze s antropology a soudními lékaři (např. FETTER 1963; KNOBLOCH 1958); archeologové na tomto typu výzkumů zpravidla neparticipovali. Role archeologa je nezastupitelná např. při řešení otázky stáří pohřbu („time since death“) zvláště v případech, kdy byly společně s lidskými pozůstatky nalezeny také artefakty (zejména součásti oděvu, šperky, apod.). Při těchto archeologických výzkumech je možno získat množství závažných informací, užitečných také jiným oborům, např. vědě o konzervaci památek (JANAWAY 1987) či komunální hygieně (LEE et al. 1986; SANTARSIERO et al. 2000).

Požadavky kriminalistů na získání maxima relevantních informací také postupně vedou ke stále masovějšímu využívání metodických postupů moderní terénní archeologie ve forenzní sféře (např. BASS–BIRKBY 1978; HUNTER 1994; LOVIS 1992; NAWROCKI 1996a; SIEGLER–SENBURG 1985), a to jak při náhodných nálezích kosterních pozůstatků (BOYD 1979), tak i při exhumacích na hřbitovech (SPENNEMANN–FRANKE 1995). Forenzní kosterní pozůstatky totiž, bohužel, dosud často bývají, či alespoň donedávna bývaly, vyzvedávány a pak dále předávány k antropologickému zpracování bez patřičné dokumentace nálezu a interpretace terénní situace (BASS–BIRKBY 1978).

V předkládané práci jsem se pokusil shrnout možnosti, které může skýtat vzájemná spolupráce mezi archeology a forenzními experty. Zatímco aplikace soudně-lékařských poznatků při interpretaci archeologického kontextu se v (západo)evropské archeologii již postupně zabydlela, forenzní archeologie se dosud ve větší míře rozvíjí pouze v anglosaských zemích. Nezájem o tuto problematiku v uplynulých desetiletích způsobil, že je patřičná literatura v našich zemích prakticky nedostupná, což se velmi zřetelně odrazilo i v předkládané práci. Řada významných informací je však přístupná na internetu, odkud byly do této práce získány obrázky, u nichž není specifikován jejich zdroj.